

Det Nye Testamentes Eksegese: Specialisering: Kompaktkursus (august 2014): En ny teologi om opstandelsen - eksegetiske og systematiske perspektiver 2013/2014

Engelsk titel: New Testament Exegesis: A New Theology on Resurrection: Exegetical and Systematic Perspectives

Undervisere: Professor mso Gitte Buch-Hansen (Bibelsk Eksegese) og professor Niels Henrik Gregersen (Systematisk Teologi)

Kursusindhold

Hvad var meningen med talen om kroppens opstandelse hos Paulus og Johannes? På hvilken måde er opstandelsestroen både jødisk og hellenistisk (måske stoisk)? Og hvordan hænger talen om opstandelsen – Kristi og de troendes – sammen med tanken om menigheden som Kristi krop?

Et blik på kirkefædrene viser, at opstandelseslegemet har været opfattet på mangfoldige måder, nogle gange mere "kødeligt", andre gange mere "åndeligt". Overvejelser over opstandelseslegemet blev det sted, hvor dogmatikkens teologiske, antropologiske og soteriologiske spørgsmål blev sat på spidsen. Vi kender fra trosbekendelsen talen om kødets opstandelse ved de sidste tider. Men i både i oldkirken (fx hos Origenes og Gregor af Nyssa) og i den senere monastiske tradition (fx hos Hildegard von Bingen, Bernhard af Clairvaux, og Bonaventura) har en mere paulinsk, mere johannæisk – og mere stoisk – forståelse af opstandelseslegemet levet videre. I klostrene blev opstandelsen (også) forstået som et præsenteisk fænomen, der gennem ånden forbandt den enkeltes krop med kristenheden, kristenheden med kosmos og kosmos med Gud. Uden at give slip på at tænke opstandelsen i temporale kategorier (eskatologien), blev den her også tænkt rumligt.

Spørgsmålet er nu, om vi som samtidsteologer i dag kan lade os inspirere af denne tradition og nyformulere opstandelsestroen, så den i højere grad kommer til at svare på vor tids udfordringer. Giver det fx mening at tale om en individuel frelse, når man som skabning altid er mere end et individ – dvs. indlejret i et social fællesskab, der interagerer med og optager en plads i verden? Kan tænkningen om opstandelseslegemet hjælpe os med at overkomme de dikotomier, der har karakteriseret kristen tænkning, men som netop i disse år er genstand for en stadig stigende kritik: krop-ånd, menneske-natur etc. og dermed bidrage til at sætte fællesskabet og omverdens relationen på den teologiske dagsorden? Og kan moderne begreber om informationsmønstre bruges til at formulere talen om mennesket og Gud som "ånd"?

Kurset vil veksle mellem forelæsninger og samtaler om udvalgte tekster. Ud over de gennemgående undervisere, Niels Henrik Gregersen og Gitte Buch-Hansen, vil en underviser med patristikken som forskningsområde (ph.d. Johannes Steenbuch) blive inddraget.

Mindre tekster vil være tilgængelige på Absalon fra begyndelsen af juni. En semesterhylde vil blive etableret på ASTs bibliotek på 3. sal.

De studerende forventes at anskaffe Ensøj, *Greek Resurrection Beliefs*, Hans Urs von Balthasar, *Mysterium Paschale: The Mystery of Easter* og Pete Ward: *Liquid Church* (eller læse dem fra semesterhylden). Valgsfagsopgave aftales med underviserne og afleveres inden d. 1. november 2014.

En ny teologi om opstandelsen. UGE 1	Mandag d. 11.08.14	Tirsdag d. 12.08.14	Onsdag d. 13.08.14	Torsdag d. 14.08.14	Fredag d. 15.08.14
Formiddagssession Kl. 10:15-12:00	Kursusintroduktion: Fra tid til rum: En ny teologi om opstandelsen. Hvor kommer vi fra? GBH: Arven fra Bultmann. Johannesevangeliet som 'case'. Guided gruppearbejde NHG: Henimod en social og en transtemporal opstandelsesteologi.	Paulus og opstandelsen i 1 Kor 15. Tekstgennemgang v. GBH af Engberg-Pedersen: "The Material Spirit: Cosmology and Ethics in Paul"	GBH: Opstandelsen i Johannesevangeliet Forelæsning med summegrupper	GBH: Opstandelsen i Lukasevangeliet og Apostlenes Gerninger. Turid Karlsen Seim: "The Resurrected Body in Luke-Acts: The Significance of Space" Tekstgennemgang v. GBH	GBH: Dag Øistein Endsø: <i>Greek Resurrection Beliefs and the Success of Christianity</i> . Fælles Book Review og diskussion
Frokost 12:00-13:00					
Eftermiddagssession I 13:00-14:30	GBH: Fra tid til rum: Vendingen mod stoicismen Forelæsning	GBH: Opstandelsen i Galater- & Romerbrevet Forelæsning m. summegrupper	GBH: Opstandelsen i Johannesevangeliet Guided gruppearbejde	Henk Jan de Jonge: Guided gruppearbejde	GBH: Johannæisk stoicisme i middelalderen. Hildegard von Bingen & Bernhardt af Clairvaux. Guided gruppearbejde
Pause 14:30-15:00					
Eftermiddagssession II 15:00-16:00	GBH: Fra tid til rum: Stoicisme i NT Forelæsning m. summegrupper	GBH: Aktualisering & applicering: Pete Ward og <i>Liquid Church</i> Guided gruppearbejde	GBH: Aktualisering & applicering: Moltmann og <i>Perichoresis</i> -tanken. Tekstgennemgang	NHG: Aktualisering & applicering: Det udvidede legeme	FRI
Forberedelse	- Bultmann: "Ostern" - d'Angelo: "A Critical Note: John 20.17 and the Apocalypse of Moses 12". - Moltmann: "The Resurrection of Christ: Hope for the world". - Sambursky: "The Dynamic Continuum" & "Pneuma & Force".	- Engberg-Pedersen: "The Material Spirit: Cosmology and Ethics in Paul". - Ward: <i>Liquid Church</i>.	- Buch-Hansen: "Et stoisk blik på Johannesevangeliets åbenbaring". - Buch-Hansen: "The Penultimate Pneumatic Event". - Moltmann: "God in the World – the World in God".	- Karlsen: "The Resurrected Body in Luke-Acts". - de Jonge: "The Chronology of the Ascension Stories in Luke and Acts" - Gregersen, "The Extended Body of Jesus"	- Endsø: <i>Greek Resurrection Beliefs and the Success of Christianity</i> - Bernhardt af Clairvaux: "Sermo super Cantica canticorum 74";

En ny teologi om opstandelsen	Mandag d. 18.08.14	Tirsdag d. 19.08.14	Onsdag d. 20.08.14	Torsdag d. 21.08.14	Fredag d. 22.08.14
Formiddagssession Kl. 10:15-12:00	NHG: Østkirkelig og vestkirkelig eskatologi. Johannes Steenbuch: Introduktion til Gregors Store Kateketiske Tale <i>Introduktionsforelæsninger og kollokvier</i>	Introduktion til Augustin, Bonaventura og Luther: Forholdet mellem krop og socialitet i kors og opstandelse <i>Introduktionsforelæsninger og tekstgennemgange</i>	Langfredags og Påske- lørdags evangelium: Hans Urs von Balthasars Mysterium Paschale I <i>Introduktionsforelæsning og tekstgennemgange</i>	Fra dybdeinkarnation til social opstandelsestro: Flow og bevægelse mellem tid/rum og evighed/nærvær <i>Tekstgennemgange og diskussioner</i>	10-12: Opstandelsens nye verden: Kontinuitet og diskontinuitet: Information og krop <i>Forelæsning og diskussion</i>
Frokost 12:00-13:00					
Eftermiddagssession I 13:00-14:30	Johannes Steenbuch: Gennemgang af Homilierne 8 og 13 til Højsangen <i>Forelæsning og kollokvier</i>	Døden og langfredag: Kristi sociale legeme hos Bonaventura og Luther <i>Guided gruppe-arbejde m. fremlæggelse i plenum</i>	Langfredags og Påske- lørdags evangelium: Hans Urs von Balthasars Mysterium Paschale II <i>Guided gruppe-arbejde m. fremlæggelse i plenum</i>	Platoniserende og stoicerende aspekter af opstandelsestroen: <i>Guided gruppe-arbejde m. fremlæggelse i plenum</i>	Opstandelsens billeder: Opsamling og idébank til videre
Pause 14:30-15:00					
Eftermiddagssession II 15:00-16:00	Opsamling af eskatologiske motiver hos Gregor af Nyssa <i>Summegrupper m. fremlæggelse i plenum</i>	Døden og langfredag: Moltmann's trinitariske tolkning af Kristi korsdød <i>Forelæsning og kollokvier</i>	Den legemlige opstandelse: Individualitetsoverskridende socialitet i C.S. Peirce: "Immortality" og Welkers "What is a spiritual body?" <i>Tekstgennemgange og diskussioner</i>	Det evige liv: Paul Tillich og essentialiseringen <i>Tekstgennemgang og kollokvier</i>	EVALUERING
Forberedelse	Gregor af Nyssa: • Den Kateketiske Tale • Song of Songs, Homily 8 & 13 • Steenbuch, "Et ubegribeligt levned?"	• Augustin: Enchiridion • Luther: Tolkning af Gal 3,13 • Bonaventura: The Tree of Life ELLER • Luther, Sermons on 1 Kor 15 • Moltmann, The Way of Jesus Christ, 160-196.	• Von Balthasar: <i>Mysterium Paschale</i> • C.S. Peirce, "Immortality" • Welker, "What is a spiritual body?" • Evt. Pannenberg, "Consciousness and Spirit"	• Gregersen, "The social Body of Christ" • Evt. "Floden og Timeglasset" • Moltmann, "Is There Life after Death" • Tillich, <i>Systematic Theology III</i>	• Peters, "Resurrection: The Conceptual Challenge" • Polkinghorne, <i>The God of Hope and the End of The World</i> • Evt. Gregersen, "God, Matter&Information"

UGE 1: Litteraturliste

- d'Angelo, Mary. 1990. "A Critical Note: John 20.17 and the Apocalypse of Moses 12". *Journal of Theological Studies* 41, ss. 529-536 (8 sider).
- Bernhard af Clairvaux: "Sermo super Cantica canticorum 74"; *Bernhard von Clairvaux: Sämtliche Werke*, red. Gerhard Winkler et al., vol. VI (Innsbruck: Tyrolia Verlag, 1994), pp. 492-507 (latin/tysk), engelsk oversættelse: *Bernard of Clairvaux: The Song of Songs*, vol. 4, overs. I. Edmonds (Kalamazoo: Cistercian Publications, 1980) (15 sider)
- Buch-Hansen, Gitte. 2010. "The Penultimate Pneumatic Event. "It Is the Spirit That Gives Life" (6:63). Jesus' Ascent and Translation into the Father." Chapter 7 i *It is the Spirit that Gives Life. A Stoic Understanding of Pneuma in John's Gospel*, Berlin: DeGruyter, ss. 347-404 (58 sider).
- Buch-Hansen, Gitte. 2009. "Et stoisk blik på Johannesevangeliets åbenbaring. Himmelfarten I antikkens naturfilosofi" i *Hvad er sandhed. Nye læsninger af Johannesevangeliet*. Gitte Buch-Hansen og Christina Petterson (red.) Frederiksberg: Alfa, ss. 103-124 (22 sider).
- Bultmann, Rudolf. 1941. "20,1-29. Ostern" i *Das Evangelium des Johannes*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, ss. 528-540 (13 sider).
- Endsjø, Dag Øistein, 2009. *Greek Reresurrection Beliefs and the Success of Christianity*. New York: Palgrave Macmillan (217 sider).
- Engberg-Pedersen, Troels. 2009. "The Material Spirit: Cosmology and Ethics in Paul" i *NTS* 55, ss. 179-197 (19 sider).
- de Jonge. Henk Jan. 2013. "The Chronology of the Ascension Stories in Luke and Acts" i *NTS*, ss. 151-171 (20 sider)
- Moltmann, Jürgen. 2008. "God in the World – the World in God: *Perichoresis* in Trinity and Eschatology" i *The Gospel of John and Christian Theology*, Richard Bauckhan & Carl Mosser (red.). Grand Rapids, Michigan: Eerdmanns, ss. 369-381 (13 sider).
- Karlsen, Turid Seim. 2009. "The Resurrected Body in Luke-Acts: The Significance of Space" i *Metamorphoses*, Turid Seim Karlsen og Jorunn Økland (red.). Berlin; New York: Walter de Gruyter, pp. 19-39. (21 sider).
- Sambursky, Samuel. "The Dynamic Continuum" & "Pneuma & Force" i *The Physics of the Stoics*. London: Routledge and Kegan Paul, ss. 1-48 (48 sider).
- Ward, Pete. 2002. *Liquid Church: A Bold Vision of How to Be God's People in Worship and Mission. A Flexible, Fluid Way of Being Church*. Peabody Mass.: Hendrickson Publishers (108 sider)

I ALT: 549 sider

UGE 2: Litteraturliste

- Augustine. "Enchiridion (A Handbook in Faith, Hope, and Love)", § 84-113. *On Christian Belief*. New York: New City Press 2005, ss. 323-238 (16 s.)
- Balthasar, Hans Urs von. *Mysterium Pashale: The Mystery of Easter = Theologie der drei Tage* (270 s).
- Bonaventure. "The Tree of Life". *Bonaventure* (Classics of Christian Spirituality), trans. and ed. E. Cousins. Mahwah, NJ: Paulist Press, ss 119-122 & 140-175 (30 s.)
- Gregersen, Niels Henrik. "God, Matter and Information: Towards a Stoicizing Christology". *Information and the Nature of Reality: from Physics to Metaphysics*. Cambridge: Cambridge University Press 2010/2014, ss. 319-349 (30 s.)
- Gregersen, Niels Henrik. "The Extended Body: The Social Body of Jesus According to Luke", *Dialog: A Journal of Theology* 51:3 (Fall 2012), ss. 234-244 11 s.).
- Gregersen, Niels Henrik. "The Extended Body of Christ: Deep Incarnation, Deep Sociality, and Deep Incarnation". *Incarnation and the Depths of Christology*, ed. Niels Henrik Gregersen. Minneapolis: Fortress Press. Under udgivelse (21 s.)
- Gregersen, Niels Henrik. "Floden og timeglasset: Om påskens budskab." *Præsteforeningens Blad* 103:12 (2013), ss. 270-275 (6 s.).
- Gregor af Nyssa. "Den kateketiske tale". *Gregor af Nyssa*, red. Jørgen Ledet Christiansen. Frederiksberg: ANIS 2007, ss 155-234 (80 s.)
- Gregory of Nyssa. "Homily 8" & "Homily 13". *Homilies to the Song of Songs*, trans Richard A. Norris Jr. Atlanta: Society of Biblical Literature 2012, ss. 257-275 & 391-421 (25 s.)
- Luther, Martin. *Den Store Galaterbrevskommentar* (1535), overs. H. Haystrup. Aarhus: Credo Forlag, ss. 367-386 (20 s.)
- Luther, Martin. "Lectures on 1. Korinthians". *Luther's Works vol 28*. Saint Louis: Concordia Press, ss. 170-213 (44 s.).
- Moltmann, Jürgen. "The Resurrection of Christ: Hope for the World". I *Resurrection Reconsidered*, ed. Gavin D'Costa. Oxford: Oneworld 1996, ss. 73-87 (14 s.)
- Moltmann, Jürgen. *The Way of Jesus Christ: Christology in Messianic Dimensions*. Minneapolis: Fortress Press 1993, ss. 160-196 (37 s.)
- Moltmann, Jürgen. "Is There Life after Death?" *The End of the World and the Ends of God: Science and Theology on Eschatology*, eds. John Polkinghorne and Michael Welker, Harrisburg: Trinity Press, ss. 238-256 (19 s.)
- Pannenberg, Wolfhart. "Consciousness and Spirit". *The Historicity of Nature: Essays on Science and Theology*, ed. N.H. Gregersen. Conshohocken: Templeton Foundation Press, ss 101-119 (19 s.)
- Peters, Ted. "Resurrection: The Conceptual Challenge". *Resurrection: Theological and Scientific Assessments*, eds. Ted Peters, Robert John Russell, and Mikael Welker. Grand Rapids: Eerdmans 2002, ss. 297-321 (25 s.)
- Polkinghorne, John. *The God of Hope and the End of the World*. New Haven: Yale University Press 2002, ss. 103-124 (22 s.)
- Steenbuch, Johannes Aakjær, "Et ubegribeligt levned? Biografisk etik på baggrund af udviklingen i Gregor af Nyssas moralfilosofi og negative teologi", *Dansk Teologisk Tidsskrift* 2014:2 (20 s.)
- Tillich, Paul: *Systematic Theology vol III*. Chicago: University of Chicago Press 1963, ss. 406-423 (18 s.)

I ALT ca. 570 sider